

Help gemeenten participatiebeleid in te vullen En spreek daarbij dezelfde taal

Maart 2009

SW-bedrijven zouden gemeenten moeten helpen het participatiebeleid verder in te vullen. Een combinatie van de nieuwe participatieladder en de bestaande werkladder SW kan helpen hierbij één taal te spreken.

Tekst: Angela Linders*)

Beleidsontwikkeling en wetgeving rondom participatie en re-integratie is op stoom: na de commissie-Bakker en -de Vries is er nu de Wet participatiebudget, die op 1 januari 2009 is ingegaan. Aan deze wet is niet veel aandacht besteed in de media, maar hij houdt een omvangrijke herstructurering in: gemeenten krijgen veel meer mogelijkheden om te bepalen waaraan zij op het gebied van arbeidsparticipatie, inburgering en volwasseneducatie hun geld uitgeven. Het participatiebudget – voor 2009 bijna € 2 miljard – brengt de budgetten voor deze drie beleidsterreinen bij elkaar en moet binnen de gemeenten de schotten tussen de beleidsterreinen wegnemen.

Dat de gemeenten dé regie hebben in de keten voor participatie, re-integratie én Wsw is al langer een feit en wordt met de Wet Participatiebudget versterkt. Gelukkig weten gemeenten en SW-bedrijven elkaar in toenemende mate te vinden. De andere vitale partners in de keten, zorg en onderwijs, sluiten aan.

Participatieladder

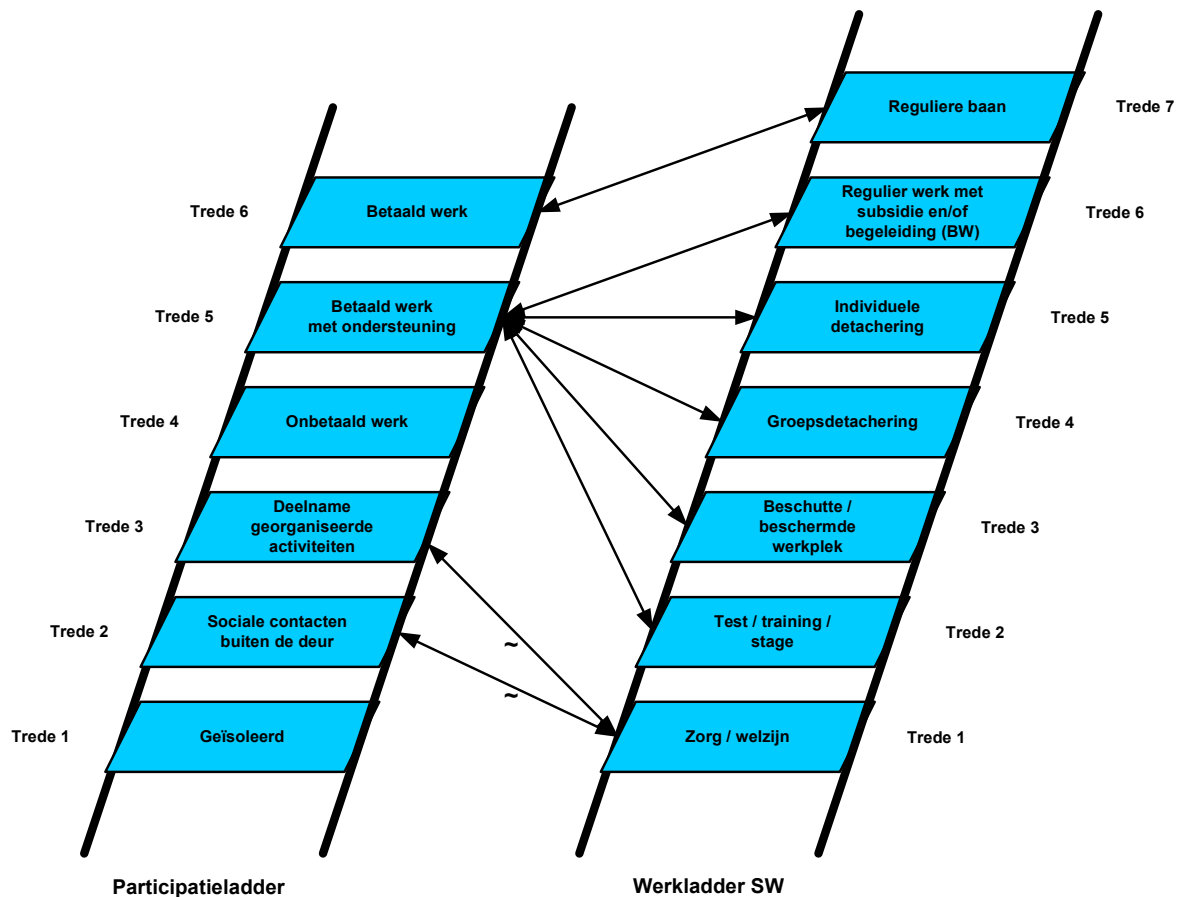
In hoeverre het gemeenschappelijke doel van het participatiebeleid wordt gerealiseerd, kunnen gemeenten periodiek vaststellen met de participatieladder. De participatieladder is ontwikkeld door Regioplan in opdracht van en samen met twaalf gemeenten en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De participatieladder wordt toegelicht in het rapport 'De participatieladder. Meetlat voor het participatiebudget', dat in november 2008 is gepubliceerd. Met de participatieladder kan worden gedocumenteerd op welke trede de burger zich bevindt. In de praktijk gaat het om burgers van achttien jaar en ouder die zich melden voor een voorziening uit het participatiebudget en/of een Wwb-uitkering ontvangen. De ladder is volledig toekomstbestendig. Zonder problemen kunnen er doelgroepen van aanpalende beleidsterreinen zoals de Wmo en de Wsw in worden opgenomen. De VNG en het ministerie van SZW streven ernaar om de participatieladder uniform in te voeren bij alle gemeenten voor 1 januari 2010.

De participatieladder en de implementatie ervan binnen de gemeenten is geen doel op zich. Het is een instrument waaraan het participatiebeleid wordt opgehangen. Dit gebeurt op verschillende niveaus:

- *strategisch*: verantwoordingsinformatie voor onder andere subsidiegever(s) en het ministerie van SZW;
- *tactisch*: managementinformatie op het niveau van de individuele gemeente, zodat de uitvoering van het participatiebeleid zowel bestuurlijk als ambtelijk professioneel kan worden uitgevoerd en gemonitord;
- *operationeel*: informatie op het individuele niveau van de burger, de doelgroep van het gemeentelijk participatiebeleid.

Werkladder SW

Veel SW-bedrijven gebruiken de werkladder, ontwikkeld door Cedris en nu ondergebracht bij SBCM. Aan deze ladder worden het arbeidsontwikkelp proces en de methodiek van werken verbonden. De ladder spreekt een andere taal dan de participatieladder: de treden zijn anders – en minder secuur – gedefinieerd en de doelgroep is beperkter. Een toelichting op de werkladder SW is te vinden op www.sbcm.nl, onder ‘arbeidsontwikkeling’ > ‘instrumenten’. In figuur 1 staan de twee ladders naast elkaar.

Figuur 1 De participatieladder en de werkladder SW

Trede 1 van de participatieladder (geïsoleerd) kent de werkladder SW niet. Het betreft burgers die niet of nauwelijks contact hebben met anderen dan huisgenoten.

De doelgroep van *trede 2* (sociale contacten buiten de deur) en *trede 3* (deelname georganiseerde activiteiten) van de participatieladder heeft veel overeenkomsten met de doelgroep van *trede 1* (zorg/welzijn) van de werkladder SW.

Trede 4 van de participatieladder (onbetaald werk) heeft eigenlijk geen evenknie in de werkladder SW; hooguit met *trede 2* (test/training/stage) van de werkladder SW. Dit type (voor)trajecten wordt bij arbeidsontwikkelpbedrijven steeds vaker uitgevoerd in de eerste fase van een ontwikkeltraject waarbij het dienstverband op dezelfde datum start. Op dat moment is er sprake van een arbeidsovereenkomst en dus van betaling.

Trede 5 (betaald werk met ondersteuning) is in de werkladder SW terug te vinden in *trede 2* (test/training/stage), *trede 3* (beschutte beschermde werkplek), *trede 4* (groepsdetachering), *trede 5* (individuele detachering) en *trede 6* (regulier werk met subsidie en/of begeleiding).

Trede 6 (betaald werk) van de participatieladder komt in de definitie volledig overeen met *trede 7* (reguliere baan) in de werkladder SW.

Liever één taal

Voor iedereen die is betrokkenen bij participatie en re-integratie is het wenselijk dat één ladder wordt gehanteerd. Als alle professionals van uitvoeringsorganisaties, arbeidsontwikkelbedrijven, gemeenten, zorginstellingen, het onderwijs én het UWV Werkbedrijf dit doen, wordt de weg vrijgemaakt naar één taal bij de aanpak van de doelgroep. Bij de begeleiding, vooral bij de overdracht van de ene naar de andere instelling, levert dit efficiency en effectiviteit op. Niet alleen voor de keten als geheel maar ook voor de afzonderlijke organisaties én de doelgroep.

Het spreken van één taal kan worden bereikt door de twee bestaande ladders in elkaar te schuiven. Aan elke trede van de ladder moeten competenties worden gekoppeld die het aanwezige (arbeids)gedrag beschrijven. Dit geeft de doelgroep handvatten om zelf de participatie aan te pakken. Dit vergt nog enig denkwerk, maar ervaring met bestaande methoden in de SW kunnen hierbij behulpzaam zijn. Te denken valt aan de Werkladderscan, Melba en Werkplekopleiden. Ook links met competentiegericht onderwijs op de roc's en de kwalificatiestructuur uit de Wet educatie en beroepsonderwijs bieden aanknopingspunten voor één ladder met één taal.

Kansen voor SW-bedrijven

Met de participatieladder is op landelijk niveau een kader geboden voor de ontwikkeling en implementatie van participatiebeleid. SW-bedrijven kunnen gemeenten helpen dit kader regionaal verder in te vullen. Zij hebben immers ervaring met methoden voor ontwikkelingsgericht werken, met implementatie van een (bedrijfs)proces arbeidsontwikkeling en met kwalitatieve borging van methoden en bedrijfsproces. Dat de SW-bedrijven dé partner zijn voor uitvoering van participatietrajecten, vooral op trede 5 van de participatieladder, zal er in het proces van gezamenlijke ontwikkeling van gemeentelijk participatiebeleid als vanzelf uitrollen. Gemeenten op hun beurt moeten niet verkrampen en de SW-bedrijven de uitvoering van die trajecten gunnen. Er zijn mogelijkheden om dit zonder (Europese) aanbesteding te doen! Budgetten die voor de doelgroep zijn bestemd, blijven op deze manier in het publieke domein.

Ten slotte

Bovenstaande schets van de ontwikkeling van participatiebeleid en één participatieladder met één taal vraagt nogal wat van de eindverantwoordelijken. Ik hoop van harte dat zij elkaar vinden. Persoonlijke drijfveren zijn immers vaak een vliegwiel voor verandering. Leren van en met elkaar, ervaringen uitwisselen en ego's aan de kant. Dat heeft de doelgroep nodig!

Waar vind ik meer informatie?

www.gemeenteloket.szw.nl

Informatie over de Wet Participatiebudget en over het Projectbureau Voorbereidingstrajecten Participatiebudget, dat in het najaar van 2008 van start is gegaan. Vooral de nieuwsbrieven en handreikingen zijn interessante kost voor SW-bedrijven. Klik hiervoor op de banner 'participatiebudget' en vervolgens onderaan op 'kort nieuws.'

Er zijn op dit moment vier handreikingen beschikbaar (er volgt er nog een over aanbieders):

- Handreiking Formuleren integrale beleidsvisie op participatie
- Handreiking Externe verantwoording participatiebudget
- Handreiking Sturing en beheersing participatiebudget
- Handreiking Klantproces participatiebudget

www.regioplan.nl

Eindadvies van Regioplan Beleidsonderzoek voor twaalf gemeenten en de VNG, uitgebracht in november 2008, over de participatieladder.

www.werken-naar-vermogen.nl

Advies van de commissie Fundamentele herbezinning Wsw, uitgebracht in oktober 2008.

www.naareentoomstdiewerkt.nl

Advies van de Commissie Arbeidsparticipatie, uitgebracht in juni 2008.

*) Angela Linders is zelfstandig (project)adviseur, onder andere bij SW-bedrijven en gemeenten. Haar bedrijf heet Maal8 Mens Organisatie Ontwikkeling (E info@maal8.nl).